

Diksonari Na buko fua fadalana tani mae fatae laona Alangaie Falu

¹ **Abu fanga** (fasting)

Na wane Jiu ki ne kera fa'initoa God kera ka abu fanga ana tani kada. Kada sa Jesus to, wane Jiu ki kera ka abu fanga ana tani kada laona te fangali. Laona kekedee sa Sekaraea 8:19, nia saea na wane kera kai abu fanga fai kada laona te fangali. Na Farasi ki kera ka abu fanga ana ro fa dangi laona te wiki.

Tani kada ta wane ka abu fanga fua ka fatainia ne nia kwaimanatai sulia ta'alaie nia ki laona maurilana. Ma tani kada ta wane ka abu fanga fua nia ka nanisia laugo te ne God doria fua ka to sulia. Kera famamana ne God saitamana ka rongoa foalada kada kera abu fanga (Aesaea 58).

² **'Ai figi** (Fig tree)

Ta 'ai 'uri laugo nia baita ka dia mago ki ma rarana ka tatara laugo dia mago. Na fueru 'ai fig nia mamasia 'asiana, ma wane ki 'idufa 'ania.

³ **'Ai olif** (olive tree)

'Ai baita ne nia bulao 'i Israel. 'I nao wane Jiu ki too ana malefo 'oro ana kada kera foli ana na fueru ana 'ai olif. Ana kada ki kera ka ngalia fueru ki 'uria te kula fililana ne kera ka ngiloa fua suluda ru ne ngwaingwai fua ngwaingwaie. Na ngwaingwai nai kera sasia ana raoe 'oro ki. Kera saitamana kera ka sungia ana fanga laona ta titiu ru ne fungu ana ngwaingwai. Ma kera saitamana kera ka saru ana dia ta fa kwesu ne ka tala

laona lume kera ki. Na ngwaingwai ne kera ka gura laugo ana mae maale ana wane ki.

4 Akilas

Na wane ne nia futa ana sa Herod Baita. Sa Akilas nia gwaungai fafia lofaa 'i Jiudea, ma lofaa 'i Idumea. Nia 'initoa kada sa Jesus nia tu'u 'ua. Nia 'initoa go sulia fangali 4 B.C. leleka ka dao ana A.D. 6 (Matiu 2:22).

5 Anoeru ta'a (evil spirit)

Wane Jiu ki kwaisae anoeru ta'a ki, nia ta wane ngalia fatae fainia wane rao sa Saetan ki. Ma kera too ana nikilalae fua falilana wane ki.

6 Balaam

Na profet 'i Midian ne nia tau na mai 'i nao, nia doria ka ngalia malefo ana malimae 'i Israel ki ne kera gania fua agilana wane Israel ki. Ada to'ona Nambas 22:4-35.

7 Bali 'o'olo (Right side)

Na falafala wane Jiu, dia ta wane boroi 'ana nia gouru ana bali 'o'olo ana ta wane baita, nia fadaa ana wane nai too ana nikilalae fua gwaungai laugo dia na wane baita nai.

8 Baru (boat)

Na ru ne fua dee firi laona 'osi kera saea ana 'i Galili. Na baru ne adalae to'ona dia iole ki boroi ma nia ka baita. Ma nia ka too ana selo baita laugo ma nia ka bobola fainia wane 'oro ki.

9 Beret (Bread)

'I nao mai ana Israel, beret na ne fanga 'initoa kera. Boroi ma beret Jiu ki, si baita ka dia lifu beret kulu ki 'i ta'ena. Na beret kera molimoli'a ma ka baba go.

10 Beret abu (Holy bread)

Na lifu beret ne ki, na fataabu ki kwatea fua God. Ma burina ne kera kwatea beret nai, na fataabu ki ga ana taifilida ne kera kai 'ania.

11 Beu Abu God (Temple)

Beu Abu God nia to 'i Jerusalem. Ana English kera saea ana “Temple.” Na Beu Abu fua fosilana God go, ma fua kwate afafue ana. Taifilia na fataabu ki ne kera ka rao 'i laona.

Na Beu Abu ne nao lau te beu go. Boro ma nia too ana beu 'oro kera ladoa go fua kera kai too ana mae lume 'oro ki. Tani kula abitako to laugo 'i tofungana Beu nai ki. Te kula abitako nai taifilia Jiu ki go ne kera kai ru 'i laona. Boro ma ta kula abitako baita lau ta wane boro kai ru 'i laona. Kula abitako ne be kada 'oro sa Jesus to fua famanatalana wane ki ana.

12 Beu fuana folae (Synagogue)

Na beu fuana folae ne kera saea ana “synagogue” ana English. Ta kula boro ma ne na wane Jiu ki to ana, kera saungai te beu 'uri fua folae. Tani kada kera saitamana kera ka foa ma kera ka idumia laugo na taki sa Moses ki 'i senai. Nao go ta fulifue 'i laona ma nao kera si afafue 'i senai. Kera ka famanata laugo na wane fi baita ki ana taki sa Moses. Kera ka oku laugo laona fua fatae kada kera too ana tani ru fua fatae sulia laona fere.

13 Bielsebul (Beelzebub)

Sataeru ne, ta sataeru laugo fua sa Saetan na fadalana ne 'uri, “wane baita ana fere 'initoa”. Wane ne god susuke ne ma tani wane kera fosia na satana.

14 Christ

Sataeru ne fata sulia wane ne kera 'igitainia na ngwaingwai ana fua nia ka kingi. Sataeru ne leka mai fasia fatae Grik ma ana fatae wane Jiu ki kera saea ana "Mesaea." Na ro sataeru ne ki fadaa ne wane God filia fua famaurilana wane nia ki. Na wane famamana ki kera famamana na Mesaea ne sa Jesus na.

15 Dongki (donkey)

Na dongki nia dia ta hos boroi ma nia tu'u ga ana.

16 'Eregwau (Crown)

Na ru fua dugwau ana gwauna wane 'initoa ana fua ka fatainia nia kingi.

17 Esia

Na lofaa ne na kingi 'i Rom nia gwaungai fafia. Esia karangia 'i Gris.

18 Fafanga ana Daofa Liue (Passover Feast)

Na dangi talingai Jiu ki ne, ne kera dau sulia fua manatalae to'ona kada koko kera ki leka fasia 'i Ijip. Kada nai, God ka kwatea te 'ainsel ka saungia welewane eta futa ki ana fui wane 'i Ijip. Boroi ma fui wane 'i Israel, God saea fuada, na tooa ki tafau kera kai saungia te sipsip ma kera ka alua na 'abu ana gwauna na mae ana lume kera ki, fua ne kada 'ainsel ka liu mai, nia ka liu daofa donga ana lume kera ki fua nia si saungia lau welewane eta kera ki.

'Urinai ne 'ainsel kai saungia na welewane eta futa ki ana fui wane 'i Ijip. Ana dangi baita ne, kera ka sasi tani afafue fua God fua fatailana ne kera eele 'asiana sulia God fulia ru lea ki fuada, kada God lafuda fasia 'i Ijip.

Fiu maedangi ki 'i buri ana Fafanga ana Daofa Liue, kera 'ania beret nao ta isi ana. Dangi nai ki fua manatalae to'ona kada be kera to mai laona lofaa 'eke'eke, ma kera si too ana ta isi fua dolalilana beret kera.

19 Fafanga ana 'O'obe ki (Feast of Tabernacles)

Ana dangi baita ne, kera kai manata sulia kada be koko kera ki leka fasia 'i Ijip ma kera ka leka mai 'uria 'i Israel. Kada nai, kera si to ana ta lume lea, boroi ma kera liu kwailiu go 'ada laona lofaa 'eke'eke fua fai akwala fangali ki. Laona dangi baita ne ki, wane ki to laona 'o'obe tu'u ki ne kera saungainida ana sara 'ai ki. Ana dangi baita ne, kera foa laugo ma kera ka kwatea laugo afafue ki.

20 Fafurongo (Disciple)

Na sataeru fua wane leka sulia famanatalae ma fatae wane baita nia. Ana fatae English, kera saea ana “disciple”.

21 Faoda (Cave)

Wane Jiu ki 'i nao, kera faitoli laona faoda ki. Kera 'elia kilu faoda ki tofungana faulifu ki 'i raofaie ana fa uo ki, ma kera ka saungainia na gwele ki 'i laona fua wane mae ki ka to 'i fafona. Kera saitamana alulana bara wane mae ki laona te faoda.

22 Farasi (Pharisee)

Na fikute wane baita ana Jiu ne kera manata fua kera sasia raoe lea ki fua God sulia kera dau lea sulia taki sa Moses ki ma na taki kera ki talada laugo. Kera lafuda talada ne kera leka sulia taki ki ka liufia tani wane Jiu. Kera famamana ngangata dia ta wane mae, nia kai mauri lau.

23 Fataabu ki (Priests)

Fataabu ki futa mai olitana kwalafa sa Eron. Na raoe fataabu ki ne go fua fosilana God fua wane kera ki ma fua raoe ana ru abu ki laona Beu Abu God. Na raoe talingai kera ne kera to laona Beu Abu God 'i Jerusalem fua afafue ma fua fosilana God.

24 Fataabu baita ki (Chief priests)

Na fataabu baita ki kera ada sulia na Beu Abu God 'i Jerusalem. Kera ada laugo sulia na malefo laona Beu Abu God.

25 Fau talingai (Corner stone)

Kada Jiu ki saungainia lume, kera ka eta alua fau baita ki ana sulokoe ana lume. 'I buri'ana kera ka alua lau kau fau 'oro ki kalia lume. Na fau talingai kwatea lume ne ka uu ngado.

26 Fikute wane lokoeru (Sanhedrin)

Na fikute wane lokoeru 'i Jiu ki ne na English Bible saea ana na “Sanhedrin.” Kera fata sulia abulolana ma tolana wane Israel ki ana fasagalana garoe ki ma kera kai ketoa na wane ne kera aburongo ana taki ki. Ana kada ne laugo wane Jiu ki to 'i farana na 'initoe 'i Rom, ma na fikute wane ne nao si too ana nikilalae fua kwaelana ta wane fua ka maelae.

27 Filip

Na wane ne nia futa ana sa Herod Baita. Nia gwaungai fafia lofaa 'i Iturea ma 'i Trakonaetis. Na fangali nia 'initoa sulia ki safali ana 4 B.C. leleka ka sui ana A.D. 34 (Luk 3:1).

28 Fulifue (Altar)

Na ru ne dia tatafe ki, nia uu 'i laona Beu Abu God 'i Jerusalem. Na fataabu Jiu ki, kera alua kwatee wane ki fafona fulifue ni afafue nai fua fosilana God.

29 Galili

Kula ne na satana te lofaa ana Jiu ki, ne sa Herod Antipas ada sulia ana kada sa Jesus to laona molagali. Kula ne to laona bali toli 'i Israel, ma nia too ana 'osi baita 'i Galili ana ta bali.

30 Grep (Grape)

Satana te 'ai tu'u ne too ana fueru ki fua 'anilana. Wane 'i Israel ki ofia oole baita 'asiana ki ana 'ai ne. Fueru ki kera ka aluda laona mae kwakwa ana gwa fau baita ma kera ka uria fua nia ka sulua. Na wane 'i Israel ki kera saungainia na waeni ana fueru ana 'ai ne.

31 Grik (Greek)

Nia na fatae wane 'i Gris ki.

32 Herod Baita (Herod the great)

Na wane ne nia gwaungai fafia wane 'i Israel ana kada sa Jesus futa. Nia laugo be odua wane ni omee nia ki kera ka saungia na welewane tu'u ki. Na fangali nia gwaungai sulia ki safali ana 40 B.C. leleka ka dao ana 4 B.C. Ana kada ne na Beu Abu God ka fura ka ta'a na. 'Urainai nia ka saungai falu ana Beu Abu God.

Kada sa Herod nia mae na olu wele nia ki ne kera talana. Satada ne sa Akilas, sa Herod Antipas fainia sa Filip (Matiu 2).

33 Herod Agripa baita (Herod Agripa the first)

Nia koko sa Herod Baita ne, ma maa nia ne sa Aristobulus. Nia be saungia sa James na lifurongo, ma ka alua laugo sa Pita laona beu ni kanie (Ada to'ona

Acts 12). Ana fangali A.D. 37, nia gwaungai fafia lofaa 'i Iturea fainia 'i Trakonaetis. Ana fangali A.D. 39, nia gwaungai fafia 'i Galili fainia lofaa 'i Berea laugo. Safali ana fangali A.D. 41 leleka ka dao ana fangali A.D. 44, nia gwaungai lau fafia na lofaa 'i Jiudea. Ma na olu fangali 'isi nia ki ana maurilana, nia gwaungai na fafia wane 'i Israel ki tafau na.

34 Herod Agripa ruana wane (Herod Agripa the second)

Nia wele sa Herod Agripa baita. Ma nia gwaungai fafia lofaa 'i Abilin fainia na lofaa 'i Trakonaetis laugo. Acts 25 fata sulia kada nia ada to'ona sa Paul. Na fangali nia 'initoa sulida ki safali ana A.D. 53 leleka ka sui ana A.D. 70.

35 Herod Antipas

Na wane ne nia futa ana sa Herod Baita. Nia gwaungai fafia lofaa 'i Galili fainia 'i Berea. Nia be saungia sa John wane ni Siuabu. Nia eta adea te keni ma nia ka lukasia ma ka adea lau 'afe saoana nia sa Filip. Sa Antipas laugo be ada to'ona sa Jesus kada be sa Paelat odua kau sa Jesus siana, ka suifatai be kera fi saungia sa Jesus. Na fangali nia 'initoa sulida ki safali ana 4 B.C. leleka ka sui ana A.D. 39 (Matiu 14; Luk 23).

36 'Inita fataabu (High Priest)

Na gwaungai wane fuana fataabu ki ne na 'inita fataabu. Kera too ana te 'inita fataabu go ana te kada. Na wane ne nia gwaungai laugo fua fikute wane lokoeru wane Jiu ki.

37 Israel

Satana na kula ne na Jiu ki ma sa Jesus to ana.

38 Jerusalem

Na fere baita Jiu ki ne ma na Beu Abu God to laugo senai.

39 Jesus

Ana fatae Jiu kera saea ana sa Jesus, ma tani kada kera saea ana sa Josua. Boroï ma ana fatae Grik kera saea ana sa “Jesus.” Fadalana fatae Jiu ki ne, “Na wane fua lugelana na wane ki lau.”

40 Jiu (Jew)

Wane ki tafau ne kera futa olitana kwalafa sa Abraham.

41 Jiudea

Na satana ta bali ana 'aena lofaa 'i Israel.

42 Kamel (Camel)

Te ru mauri 'a'ala dia na hos ki boroï ma nia baita. Na luana gwala 'asiana ma na sulina ka bu. Na kamel dia nao nia si ku boroï sulia ta te dangi naoma ta ro dangi, nao nia si mae go, ma nia saitamana ka rao go 'ana. Kera saitamana rao go 'ada ana kula ne nao ta kafo ana. Ifuna kamel kera saitamana kera ka saungainia maku laugo ana boroï ma na maku nai ki gaga'ai 'asiana. Na maku 'urinai ki na profet ki go ne kera 'afisia.

43 Kapaneam

Na fere ne nia to ana bali toli ana 'osi 'i Galili. Kula ne na ne sa Jesus 'idufa 'ainitalo ana, ma nia ka gura wane matai ana, ma ka ifulangainia laugo anoeru ta'a ki ana.

44 Kekedee Abu (Scripture)

Na Buko God ne Jiu ki kera saitamana idumilana. Nia karangi ka dia na Alangaie 'Ua kulu kada ne. Bali eta

ana ne kera saea ana Taki sa Moses. Ruana bali ana ne na Famanata ki, ma na oluna bali ana buko ne na Psalm (fa ngu) Jiu ki. Ada to'ona Luk 24:44.

45 Kingi baita 'i Rom (Ceasar)

Na fatae Grik, kera saea ana sa “Sisa.” Na kingi baita 'i Rom ka gwaungai fafia toae 'e'ete ki. Na kingi baita ne nia to mai 'i Rom, ma nia ne filia tani wane ka ada sulia tani toae 'e'ete ne nia too ana nikilalae fafida. Kada sa Jesus fi baita mai ana, sa Herod Antipas, te wane 'initoa ne kingi baita 'i Rom ne filia fua ada sulia na lofaa 'i Galili, ma nia ka filia sa Paelat fua ada sulia 'i Jiudea.

46 Kula ni kwaekwae (hell)

Fatae English kera saea “kula ni kwaekwae” ana “hell.”

47 Kuu (leprosy)

Na mataie ana kuu nia saungia wane 'oro ki ana kada sa Jesus nia to laona molagali. Na wane Jiu ki famanata ka 'uri, dia ta wane too ana mataie ta'a ne ana nonina, na wane nai nia bilia na 'i maana God. Na wane 'urinai ki, kera ka to 'i maa ana fere ma nao kera si karangi ana ta wane ne nao si too ana mataie nai.

48 Lifurongo (apostle)

Sa Jesus filia akwala ma ro wane fua lekalae burina talau. Ma kada nia ka oli 'uria 'i langi, sa Jesus ka oduda 'uria 'ainitalolae ana na Farongoe Lea God.

49 Lofaa 'eke'eke (wilderness/desert)

Kula reredea 'asiana. Nao ta 'ai naoma ta kafo fua to na ana. Nao ta wane naoma ta Beu fua to ana. One ma fau go ne nia 'i senai.

50 Lume (house)

Na lume Jiu ki kera saungainida ana na fau. Ma na lume 'oro ki tu'u go, ma wane tooru ki go ne too ana lume baita ki ne too ana mae lume 'oro ki 'i laona. Fafona na lume ne ki nia dada ma na lata ki ra mai 'i maa fua wane ki ka ra sulia. Kada gwarie ki saulafi, kera ka to 'ada 'i senai fua fatae ma mamalolae.

51 Maedangi fuana manatalugelana ta'alaie ki (Day of Atonement)

Dangi ne ana fangali ki tafau na 'inita fataabu nia ka ru laona Kula Abu 'asiana ana Beu Abu God ma ka dilalana 'abu buluka fafona fa kisi abu. Kera sasi 'urinai fuana manatalugelana ta'alaie wane ki. Ada to'ona Levitikus 16:29-34 ma 23:26-32.

52 Maedangi 'isi ki (Last Days)

Safali ana kada sa Jesus dao laona molagali leleka ka dao ana kada nia kai oli lau mai, kera saea ana maedangi 'isi ki.

53 Mana (Manna)

Nia na beret ne God kwatea fua wane 'i Israel ki fua 'anilana, kada kera to 'i laona lofaa 'eke'eke.

54 Mastad (Mustard)

Na 'ai ne too ana mege ru tu'u 'asiana ki, boroi ma na 'inita 'ai saitamana ka baita 'asiana. Na wane ki kera diu mangisia na mege ru ne ki fua dolalana na fanga fua 'anilana ka lea.

55 Mesaea (Messiah)

Fua fadalana fatae ne 'oe ada to'ona laugo ana Christ. Ro sataeru ne ki bobola go.

56 Nad (Nard)

Nia na 'ai ne moko lea 'asiana. Na wane ana fere tau ki, kera ngiloa na ulina 'ai ne fua sasilana ana ngwaingwai moko lea, folilana baita 'asiana.

57 Nanigot (Goat)

Na ru 'a'ala ne dia sipsip ki, boroi ma nia too ana ro kokona ru ki.

58 Nau Ne (I Am)

Na sataeru ne satana God. God fatainia sataeru ne fua sa Moses, kada sa Moses nia ada to'ona na ere be meafia 'ai tu'u, boroi ma na 'ai nai nao ta ere si sarufia. Ada to'ona Eksodas 3. Ma kada sa Jesus fata 'uri, "Nau ne," nia fatainia ne nia God na.

59 Ngingidue (Honey)

Fatae English kera saea ngingidue ana "honey." Na ru ne 'anilana mamasia ka lea.

60 'Ole 'unge (Circumcise)

Fatae English kera saea ana "circumcise." Ana falafala wane Jiu ki kada welewane tu'u kwalu maedangi ki burina fotalana, kera ka 'ole 'unge. Kada nai laugo ne kera ka fasata na wane. Koko kera sa Abraham ne safalia na falafala ne fua fatainia ne nia leka sulia na fata alangaie God. Na wane Jiu ki leka sulia falafala ana 'ole 'unge fua fatailana ne kera wane God ki.

61 'O'obe Abu God (Tabernacle)

Na wane Jiu ki fosi God 'i laona 'O'obe Abu suifatai kera saungainia na Beu Abu God 'i Jerusalem. Ada to'ona Eksodas 26.

62 Pentekos (Pentecost)

Ana fatae Grik, Pentekos fadaa ne lima akwala fa dangi ki burina dangi baita ana Fafanga ana Daofa Liue. Jiu ki kera dau sulia dangi ne fua fangalae kada witi nia maua na fua ngedalana fueru ki.

63 Pontias Paelat

Nia te wane baita fasia 'i Rom. Nia ka baita ana lofaa 'i Jiudea kada sa Jesus leka kwailiu fainia Farongoe Lea. Nia 'initoa sulia fangali A.D. 26 leleka ka dao ana fangali A.D. 36.

64 Profet (Prophet)

Nia wane ne God filia fua fatalolana fatalana fua wane ki.

65 Rom (Rome)

Rom te fere baita 'asiana nia to ana kula kera saea ana 'i Itali. Rom too ana 'initoe baita ma ka gwaungai fafia kula 'oro 'e'ete ki ma nia ka gwaungai laugo fafia wane 'i Israel ki. Na 'initoe ne 'i Rom, nia baita ma ka nikila 'asiana ana kada sa Jesus to ana molagali.

66 Sabat (Sabbath)

Na dangi abu Jiu ki ne. Kera nao si rao ana dangi nai. Jiu ki kera dau ngangata sulia Sabat. Sabat nia safali ana 6 kiloko saulafi ana Faraede, leleka ka sui ana 6 kiloko ana Sarere saulafi.

67 Sadusi (Sadducees)

Ta fikute wane laugo ana Jiu ki. Kera si famamana ne wane ki ka tatae oli burina ne nia mae na. Nao kera si famamana laugo ne na 'ainsel ki to naoma na anoeru ta'a ki to.

68 Saetan (Satan)

Satana na 'inita wane ana anoeru ta'a ki.

69 Salfa (Sulfur)

Na one ngwabinabina kokoa ne sarulana 'ako'ako 'asiana ma ka moko ta'a.

70 Samaria

Na satana te fere baita ne boroi nia satana laugo lofaa nai. Na fere baita nai to safitana ro lofaa 'i Galili ma 'i Jiudea ki. Na wane ne to 'i senai ki, kera futa olitana ro fui wane ki, na Jiu ki ma na wane kwaita ki. Na wane Jiu ki ada toli ana wane ana 'i Samaria, sulia fui wane ne kera futa dola.

71 Sipsip (Sheep)

Na ru mauri 'a'ala lea Jiu ki ne kera alua fua afafue ana fua God ma kera saitamana kera ka 'ania laugo. Na ifuna kera ka saungainia ana na maku ki fua ofilae. Nao nia si fualia ta wane naoma ka 'alea ta wane. Na ru ne kera susuli lea ana. Dia nia saitamana na ana wane, nia saitamana ka leka fainia 'i fai boroi 'ana nia leka ana.

72 Taki sa Moses ki (Laws of Moses)

Na Jiu ki saea na lima buko laona Alangaie 'Ua ki ana sataeru ne. Kera ne Jenesis, Eksodas, Levitikus, Nambas, fainia Diutronomi.

73 Wane famanata (Teacher)

Kada fafurongo ki kera saea sa Jesus ana wane famanata, kera fadaa ana nia wane baita ma nia saitamana laugo ana ru 'oro 'asiana ki. Kera fatainia ne kera manata lafua dia laugo ne kera manata lafua wane famanata ana taki ki. Ana fatae Jiu ki, "Rabae" fadaa wane famanata.

74 Wane famanata ana taki ki (Scribes)

Na fikute wane ne, kera ne saitamana ana taki God ki ma kera ka famanata ana taki nai ki fua wane ki.

75 Wane ni konilana malefo ana takisi (Tax collector)

Ana kada sa Jesus to 'ua, na kingi baita 'i Rom nia baita fua Jiu ki ana tolai kera. Na kingi 'i Rom ka filia tani wane Jiu fua konilana malefo fasia na Jiu ki fua folilana takisi. Kera saitamana kera ka to mai ana fere baita kera ki fua ngalilana takisi ana wane ki. Na wane Jiu ki noni'ela ana wane ni konilana malefo ana takisi.

76 Wane rao 'o'oni (Slave)

Fatae English kera saea wane rao 'o'oni ana “slave.” Na welewane naoma keni ne rao 'o'oni fua wane baita ne ada sulia. Nia fadaa ana nia nao si aluge fua sasilana ta raoe talana ne nia doria, sulia wane baita nia ne kai saea ru fua sasilana. Nao nia si ngalia ta malefo ana raoe nia, boroi ma nia rao 'o'oni ga 'ana.

Dia ta wane doria ne kai 'afia ta wane rao 'o'oni kai aluge lau, nia kai folia na wane rao 'o'oni nai ma ka kwatea malefo baita fua wane baita nia.

77 Wele nia Wane (Son of Man)

Na sataeru ne sa Jesus ne tala saea ana nia talana. Ma kulu ka dao to'ona laona buko sa Daniel. 'I laona buko sa Daniel, sataeru ne ka fadaa ana wane ne God kwatea nikilalae fua gwaungaie. Ada to'ona ana Luk 22:69, fainia Daniel 7:13-14.

78 Witi (Wheat)

Na ru ne wane Jiu ki fasia laona oole kera ki ma adalae to'ona dia na raisi ki. Fueru ki kera saungainia ana fulaoa fua beret. Na fulaoa ne kulu saungainia ana beret ne 'i ta'ena boroi kera saungainia laugo ana witi.

Farongoe Lea Ana Fataleka
The New Testament in the Fataleka language of the Solomon
Islands
Niu Testament long langguis Fataleka

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fataleka

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 14 Jul 2021

38b15013-8e25-506e-87f4-209b1cab49c2